

Арх.: ІР НБУВ. – Ф. 175. – Спр. 1110.

Опубл. дж.: Извлечение из протоколов Совета Киевской духовной академии за 1888-1889 учебный год. – К., 1889. – С. 58, 338; Высочайшие повеления // ЦВед. – 1904. – № 6. – С. 52; Перемены в российской иерархии // ПрибЦВед. – 1904. – № 6. – С. 208-209; Наречение и хиротония архимандрита Рафаила во епископа Бруклинского, второго vicария Алеутской епархии // Там само. – № 13-14. – С. 483-486; Речь архимандрита Рафаила при наречении во епископа // Там само. – С. 487-488; Речь преосвященного Тихона, епископа Алеутского при вручении жезла Рафаилу, епископу Бруклинскому, второму vicарию Алеутской епархии // Там само. – С. 486-487.

Літ.: *Garrett Paul D.* The Life and Legacy of Bishop Raphael Hawaweeny // The first one hundred years: a centennial anthology celebrating Antiochian Orthodoxy in North America / ed. by George S. Corey. – Englewood; NJ, 1995. – P. 3-29; *Issa André.* The Life of the thrice blessed: Bishop Raphael Hawaweeny // Word. – № 39.2 (Feb. 1995). – P. 5-7; № 39.3 (Mar. 1995). – P. 9-11; № 39.4 (Apr. 1995). – P. 5-7; № 39.5 (May 1995). – P. 9-11; *Basil (Essey), bishop.* Saint Raphael Hawaweeny: His Life, Akolouthia and Akathist. – Englewood; NJ, 2000. – 160 p.; Bishop Raphael Hawaweeny on the Anglicans and Orthodox Baptism: Pastoral Direction and Instruction on Orthodox // Episcopal Relations and Ministrations in America (1912). – Режим доступу: <http://orthodoxinfo.com/ecumenism/hawaweeny.aspx>. – Назва з екрана; *Путро О. І., Путро А. О.* Студенти-іноземці Київської духовної академії та семінарії (XIX – поч. XX ст.). – К., 2011. – С. 74; *Сухова Н. Ю.* «Арабская колония» в Киеве: студенты-сирийцы в Киевских духовных школах (конец XIX – начало XX в.) // Труды КДА. – № 17. – К., 2012. – С. 185-186; *Бурега В. В.* Собор святых Киевской духовной академии: установление празднования и иконография // Там само. – № 18. – К., 2013. – С. 224; *Ухтомский А., прот.* Бруклинский святитель Рафаил Хававини: 100 лет традиции Киевской духовной академии в Америке // Там само. – № 23. – К., 2015. – С. 230-236.

В. В. Бурега

РАФАІЛ (ШИПУЛИНСЬКИЙ Степан/Стефан Дмитрович) [рос. Рафаил (Шипулинский Степан/Стефан Дмитриевич)] (1801-16[28].06.1855), архимандрит РПЦ, випускник і викладач КДА – церк. педагог.

Нар. у с. Осколково Стародубського пов. Черніг. губ. (нині – у складі Мохоновського сільс. поселення Стародубського р-ну Брянської обл. РФ) у сім'ї священника. Навчався в Черніг. ДС (1813-23) і КДА (1823-27), яку закінчив зі ступ. магістра богослов'я та словесних наук (рішення академ. Конференції від

27.08.1827 затверджено Комісією духовних уч-щ 12.12.1827). Як найкращий студент свого випуску був залишений у КДА, де обіймав посади бакалавра церк. словесності (з 12.12.1827) та бібліотекаря (з 19.07.1829). 12.04.1829 прийняв чернечий постриг. 02.06.1829 рукопокладений єпископом Чигиринським *Кирилом (Куницьким)* у сан ієромонаха. За згадками сучасників і пізніших істориків КДА, прийняття чернецтва стало для Р. «источником больших душевных страданий» і навіть суїцидальної спроби. Під час відвідин Києво-Братського монастиря вел. кн. Михаїлом Павловичем звернувся до нього із клопотанням про зняття чернечого сану. Цей вчинок Р., потрактований академ. і синодальним начальством як вияв «повреждения в уме», спричинив до його звільнення з КДА (03.08.1829) і запроторення, згідно з ухвалою Св. Синоду від 02.09.1830, до Суздальського Спасо-Євфиміївського чол. монастиря Владимирської єпархії, що виконував функції церк. в'язниці і виправного закладу (нині входить до комплексу Владимиро-Суздальського музею-заповідника). Упродовж 5 років перебував під суворим наглядом. Виключений зі складу арештантів і зарахований до братії Спасо-Євфиміївського монастиря 17.11.1835.

За клопотанням архієпископа Владимирського і Суздальського Парфенія (Черткова) у 1836 був переведений на службу до Владимирського архієрейського дому; в 1837 отримав дозвіл Комісії духовних уч-щ на поновлення викладацької діяльності. 19.09.1837 обійняв посаду професора богослов. наук Владимирської ДС, де з 03.04.1839 виконував також обов'язки інспектора; 15.10.1839 затверджений на інспекторській посаді. Виявив себе одним із найкваліфікованіших викладачів Владимирської ДС. Його конспекти лекцій, що тривалий час зберігались у семінарській б-ці, вирізнялись оригінальністю думок і самостійністю суджень. Натхненний оратор, Р. завжди збирав численну студентську аудиторію. Попри запальний

і незлагідний характер, як інспектор «оставил по себе воспоминания как о человеке добром и снисходительном к погрешностям других».

23.06.1841 переведений до Новгородської ДС, де обійняв посаду інспектора і професора логіки, психології та «чтения латинских писателей». 21.09.1842 призначений ректором і професором богослов. наук Пермської ДС та піднесений до сану архімандрита. Входив до складу Пермської духовної консисторії (з 20.11.1842) та єпархіального цензурного ком-ту.

У зв'язку із конфліктними стосунками з архієпископом Пермським і Верхотурським Аркадієм (Федоровим) у серпні 1846 був звільнений із посад і доправлений до Йоано-Предтеченського чол. монастиря у с-щі Тригуляй побл. м. Тамбова під нагляд місцевого архієрея. Демонструючи благочесну поведінку і відсутність «сумнівних думок», наприкінці 1847 переведений, згідно з ухвалою Св. Синоду, до одного з монастирів Владимирської єпархії.

Восени 1848, перебуваючи в Києві, звернувся до обер-прокурора Св. Синоду із клопотанням про призначення на вакантну після смерті Я. К. Амфітеатрова посаду екстраорд. професора церк. красномовства КДА. Однак це клопотання, надіслане Св. Синодом до КДА 23.12.1848, не було задоволене академ. Конференцією (ухвала від 27.01.1849).

Останні роки життя провів у Єлецькому Свято-Успенському монастирі в Чернігові. Помер від холери. Похований на монастирському кладовищі.

Відомості про дату смерті Р. (21.10.1869) та місце його поховання (арештантський цвинтар Суздальського Спасо-Євфиміївського монастиря), вміщені у відомій праці «Русский провинциальный некрополь» (1914), є помилковими.

Арх.: ІР НБУВ. – Ф. 175. – № 2299; ЦДІАУК. – Ф. 711. – Оп. 1. – Спр. 197, 389, 521; Оп. 3. – Спр. 29, 42, 522.

Опубл. дж.: Савва (Тихомиров), архієп. Тверской и Кашинский. [Хроника моей жизни]. Автобиографиче-

ские записки высокопреосв. Саввы, архієп. Тверского [и Кашинского. Т. 1. (1819–1850 гг.). Годы: 1834–1838] // БВ. – 1897. – № 4. – С. 121–122; № 5. – С. 140–141, 145–146; Воспоминания и автобиография одесского протоиерея Николая Ивановича Соколова / публ. и предисл. Л. С. М[ацевича] // КС. – 1906. – № 10. – С. 175–176; Акты и документы, относящиеся к истории Киевской Академии. – Отд. III (1796–1869 гг.). – Т. 5 (1823–1869 гг.) / с предисл., введ. и прим. проф. прот. Ф. И. Титова. – К., 1915. – С. 26–27, 45–47, 549–552, 799; Воспоминания студента Киевской духовной академии / сообщ. А. М. Чижевский // РС. – 1917. – № 2. – С. 238–239.

Літ.: Аскоченский В. И. История Киевской духовной академии по преобразовании ее в 1819 году. – СПб., 1863. – С. 109, 112, 117; Надеждин К. История Владимирской духовной семинарии (с 1750 г. по 1840 г.). – Владимир на Клязьме, 1876. – С. 131, 136–137; История Пермской духовной семинарии / изд. свящ. Иакова Шестакова. – Ч. 3. – Екатеринбург, 1901. – С. 454–457, 524–527, 541–545, 570–577, 586–589, 625–627, 693–695; Малицкий Н. В. История Владимирской семинарии. – Вып. 2 : [1814–1869]. – М., 1902. – С. 109–112, 120; Пругавин А. С. В казематах : очерки и материалы по истории русских тюрем. – СПб., 1909. – С. 190, 231; Пархомович А. И. Высокопреосвященный Антоний, архієпископ Кишиневский и Хотинский (17 марта 1858 – 13 марта 1871) // Кишиневские Ев. – 1911. – № 3. – Отд. неофиц. – С. 96–97; Русский провинциальный некрополь / сост. В. В. Шереметевский. – Т. 1. – М., 1914. – С. 731.

М. Л. Ткачук

РЕДКОВ Микола Микитович [рос. Редков Николай Никитич] (02[14].04.1870–1935), випускник КДА – церк. педагог, історик, краєзнавець, громадський діяч.

Нар. у м. Бєлий Смоленської губ. (нині – адм. центр Бєльського р-ну Тверської обл. РФ) у сім'ї священика. Після закінчення Смоленських ДУ (1880–85) і ДС (1885–91) навчався у КДА (1891–95), де здобув ступ. канд. богослов'я (ухвалу Ради КДА від 14.06.1895 затверджено митрополитом Київським і Галицьким Йоаникієм (Рудневим) 11.07.1895). Рукопис канд. твору Р. «Просвещение и литература в России в XIII веке» (рецензенти – доц. В. З. Завитневич і проф. В. М. Малінін), визнаного Радою КДА «весьма хорошим», зберігається в ІР НБУВ.

Після закінчення КДА з 23.08.1895 обіймав посаду викладача рос. і церковнослов'ян. мови Парицького жін. уч-ща духо-